

Training
the Trainer

Münazara ve Diyalog

Yönerge

VIRT2UE has received funding from the European Union's Horizon 2020 research program under the grant agreement N 787580

VIRT²UE

Training
the Trainer

Münara ve Diyalog

Yönerge	
Talimatlar	Eğitmenler için
Amaç	Bu alıştırma, katılımcıların münazara ve diyalog yöntemlerinin ayırt edici özelliklerini ve bu iki yöntem arasındaki farkları anlamalarına ve fikir yürütme süreçlerinde kullanılan bir araç olarak diyalogun kuvvetli ve kullanışlı yanlarını fark etmelerine yardımcı olmaktadır.
Gereklikler	<p>Bu alıştırmaı deneyimlemeden önce ilgili talimatları okumuş olmanız gerekmektedir.</p> <p>Bunun yanı sıra, aşağıdaki kavramlara da aşina olmanız gerekmektedir:</p> <ul style="list-style-type: none">a) Ahlaki ikilem kavramı;b) Diyalog kavramı. <p>Bu alıştırmaı deneyimlemek için pratikte araştırma deneyiminizin olması (örn., araştırmacı olarak çalışıyor olmanız) ya da geçmişte araştırma deneyimi edinmiş bir eğitmen /eğitimci/ öğretmen olmanız gerekmektedir.</p>
Süre (saat)	1
Katılımcılar	20
Bu bölüm kimler için önemli?	Araştırmacılar, Eğitim alan eğitmenler, Araştırma doğruluğu eğitmenleri
Metot	Yüz yüze, katılımlı oturumlar

Adımlar

- 1 Giriş
- 2 Vaka sunumu
- 3 Alt grupların oluşturulması
- 4 Münazaranın deneyimlenmesi
- 5 Münazara yönteminin ayırt edici özellikleri üzerine fikir yürütme
- 6 Diyalog yönteminin ayırt edici özelliklerinin açıklanması
- 7 Diyalogun deneyimlenmesi
- 8 Diyalog yönteminin ayırt edici özellikleri üzerine fikir yürütme
- 9 Sonuçlar ve alıştırmadan çıkarılan dersler

Bu bölüm ne ile ilgili?

Bu alıştırma, eğitimcilerin diğer kişilerde diyalog becerilerinin gelişimini teşvik etmelerine ve diyalog yoluyla fikir yürütmenin teşvik edilebilmesi için neler yapılması gerektiğini açıklamalarına yardımcı olmaktadır. Bu alıştırma, diyalogun ve diyalog becerilerinin

Devamı

genel olarak yorumlama ve fikir yürütme süreçlerinin ayrılmaz bir parçası olduğu ancak Araştırma Etiği ve Doğruluğu (AED) için özellikle önem arz ettiği kabulüne dayanarak geliştirilmiştir.

Bu alıştırmaı kullanarak:

- Deneyimsel öğrenme yoluyla başkalarında fikir yürütme/ yorumlama süreçlerini teşvik edebilecek;
- Diyalogu fikir yürütme süreçlerinde bir araç olarak kullanacak ve diyalogun bu şekilde kullanılmasını nasıl destekleyeceğinizi/ teşvik edeceğinizi öğreneceksiniz.

Bu alıştırma aynı zamanda daha derinlikli fikir yürütme/ yorumlama araçlarına ya da alıştırmalarına geçmeden önce bir başlangıç çalışması olarak da kullanılabilir.

Bu bölüm neden önemli?

Ahlaki bir soru, ikilem ya da çatışma durumunda kişi, iyi düşünülmüş bir seçim yapabiliyor olmalıdır. Seçenekler üzerine düşünmek ya da bir fikir oluşturabilmek için ise sorunun bağlamını ve neyin kimin için risk altında olduğunu tam olarak anlayabilmelidir. Diyalog

Devamı

içerisindeyken kişinin tutumunun yavaşlama, hemen yargılamada bulunmama ve soru sorma üzerine şekillenmesi gerekir. Bu nedenle diyalog içerisindeyken katılımcılar, karşlarındaki

kişiyi anlamaya odaklanmak ve onu (ve kendilerini) kendi davranış şekli ve bunun altında yatan sebepler üzerine düşünmeye yönlendirmek durumunda kalırlar.

Pratik İpuçları

Aşağıda alıştırmada kullanabileceğiniz bir **vaka örneği** sunulmuştur:

Çok spesifik bir bilimsel konuda yapacağınız araştırmanızı fonlayabilmek için bir bursa başvuruyorsunuz. Oldukça ikna edici başvuru metinleri hazırladığınızı bildiğiniz bir meslektaşınız var. Bursa çok ihtiyacınız olduğu için kendisinden yardım istiyorsunuz. O da size yardımcı olmayı çok istiyor ve başvurunuzu yeniden yazıyor. Meslektaşınızın yaptığı değişiklikleri okurken başvuru metninin çok iddialı bir dille yazıldığı ve sizin yapamayabileceğiniz şeyleri de vaat ettiği hissine kapılıyorsunuz.

Yine de başvurunun çok etkileyici ve ikna edici olduğu ortada. Başvuruların teslimi için son tarih yarın. Ne yaparsınız?

- A) Meslektaşınıza yaptığı yardımdan ötürü çok memnun olduğunuzu söyleyip başvuru metnini onun değiştirdiği şekliyle teslim edersiniz.
- B) Kendi hazırladığınız orijinal başvuruyu teslim edersiniz.

Münazara ve Diyalog arasındaki farklara genel bir bakış

	Münazara	Diyalog
Amaç	Gerçekliğe ilişkin tek boyutlu bir anlayış üzerinden “en iyi” yanıt aramak, diğerlerini ikna etmek, diğerlerinin sizi anlamasını sağlamak.	Ahlaki olarak iyi şeyler yapmanın ne demek olduğu üzerine pek çok farklı yorumlamalar yapılabileceği fikrinden yola çıkar; konunun anlaşılmasına hepimiz katkıda bulunuruz; hepimizin bu hususta söyleyeceği bir şeyler vardır.
Karakteristikler	Hızlı davranma, diğerlerini eleştirme ve kendini savunma, yargılama ve sonuçlara ulaşma, kendi görüşünü/ bakış açısını tekrarlama, sesini yükseltme, işe yarar ve objektif bilgi üzerine odaklanma.	Karşıdaki kişiyi (diğer bilgi iddiasını) anlamaya çalışma, ağırdan alma, birbirini dinleme, varsayımları açık bir şekilde ifade etmeye odaklanma, “bilmemeye” izin verme ve bunun için alan açma

Tutum	Karşıdakini ikna etmeye çalışma, kendini anlaşılabilir/görünür kılmaya çabalama, sık sık (ve yüksek sesle) konuşma, argümanları tekrar etme, karşıdakinin sözünü kesme	(Detaylı) Sorular sorma, aktif dinleme, hemen hüküm vermeme, karşıdakiyle aynı kafayı/ zihni paylaşıyor gibi düşünmeye çalışma
--------------	--	--

Talimatlar Adım 8

Aşağıdaki sorular, diyaloga uygun tutumlar üzerine yapılacak yorumlamaları derinleştirmeye yardımcı olabilir:

- Bu alıştırmada içerisinde münazara ve diyalog arasındaki farkları nasıl deneyimlediniz?
- Münazara ve diyalog esnasında nasıl hissettiniz? Bir fark var mıydı? Bu farkı yaratan şey neydi?
- Kimin ya da hangi grubun en konuşkan olduğunu düşünüyorsunuz ve sizce bunun sebebi neydi? (Neden böyle oldu?)
- Münazaraya ya da diyaloga veya her ikisine de katılmayan kişiler var mıydı? Eğer varsa bu katılımcılara münazara ve/ veya diyalog dışında kalmalarına sebep olan şeyleri sorun. Ya da önce grubun geneline neden bu kişilerin münazara ve/ veya diyaloga katılmadığını düşündüklerini sorun.
- Diğer grubun/ tarafın argüman, gerekçe ve görüşlerini daha iyi anladığınız yöntem münazara mıydı diyalog mu? Diğer grubu/ katılımcıları anlamayı sağlayan ya da anlayamamanıza neden olan en önemli etken neydi? (Somut örnekler isteyin).
- Münazara ya da diyalog yöntemlerinde bu yöntemlere özgü/ dikkate değer olduğunu düşündüğünüz başka şeyler deneyimlediniz mi? Bunlar neler?

1 Giriş

Alıştırmanın hedeflerini (bir ahlaki ikileme karşılaştığında bunun ahlaki ikilem olduğunu fark etmek, münazara ve diyalog arasındaki farkları deneyimlemek ve başkalarında fikir yürütme/ yorumlama süreçlerini teşvik etmede diyaloga uygun tutumların yerini anlamak) belirterek giriş yapın ve bunların AD uygulamaları ile olan ilişkisini açıklayın. Bu alıştırmada için öncelikle etkileşim süreci üzerine odaklanmanın önemli olduğunu net bir şekilde ifade edin. Bu, vakanın içeriğinin ikincil öneme sahip olduğu ve vakanın temel olarak bir münazara/ diyalog sürecini beslemek için kullanıldığı anlamına gelmektedir.

2 Vaka sunumu

İçerisinde net bir şekilde formüle edilmiş bir ahlaki ikilem bulunan örnek (farazi) bir AED vakası sunun (örnek için pratik ipuçları kısmına bakabilirsiniz). Örnek vakayı seçerken hedef grubunuzun özelliklerini göz önünde bulundurmamayı unutmayın. Hedef

grubunuz için anlaşılabilir, onların uygulamalarında yeri olan bir vaka seçin. Vakayı tanımlayan açıklamanın kısa ve vakadaki ikilemin net bir şekilde formüle edilmiş (2 seçenekli basit bir formülasyon) olması önemlidir. Vakaya ilişkin açıklamayı münazara/ diyalog esnasında sürekli görülebilir şekilde bir monitör ekranına yansıtın. Katılımcıların istedikleri zaman vaka açıklamasını okuyabilmeleri gerekmektedir. Vakaya ilişkin yeterli bilgiyi sağladığınızdan emin olun. Aksi takdirde katılımcılar vaka hakkında sorular sormaya başlayacaktır.

3 Alt grupların oluşturulması

Katılımcı grubunuzu iki alt gruba ayırın ve her bir gruba ikilemdeki seçeneklerden hangisini savunacaklarını söyleyin. Alt grupları iki şekilde oluşturabilirsiniz: A) Katılımcılar kendileri bir tarafı seçebilir ya da B) eğitmen katılımcıları gruplara ayırabilir. Her iki yaklaşımın da göz önünde bulundurulması gereken kendine özgü olumlu ve olumsuz yönleri vardır: A seçeneğinde katılımcılar gruplarını kendileri tercih ettikleri için zaten benimsemiş oldukları tarafı/ düşünceyi kolaylıkla savunma eğilimine gireceklerdir. B seçeneğinde ise benimsemedikleri bir görüşü savunmayı öğrenmek durumunda kalabilirler; bu da kendi savunacakları taraf için argüman aramak zorunda kalacakları anlamına gelir. Grubunuz içerisinde hiyerarşik bir yapı varsa - örneğin danışmanlar ve (doktora düzeyindeki) öğrenciler gibi - alt grupları oluştururken dikkatli davranmanız gerekecektir. Böyle bir durumda grupların eğitmen tarafından oluşturulması tavsiye edilir. Bu sayede katılımcılar buldukları gruba eğitmen tarafından yerleştirildikleri için üstleriyle tartışırken daha az sıkıntı yaşayacaklardır.

Toplantı salonunda yeterli alan varsa iki alt grubu karşılıklı olarak oturtun. Yani gruplar birbirinin karşısında konumlansın. Münazaraya başlamadan önce her bir gruba karşı grubu ikna edebilmek için gerekli argüman ve stratejiler üzerine düşünebilmeleri için birkaç dakika verin.

4 Münazaranın deneyimlenmesi

Münazarayı başlatın: gruplara karşı grubu ikilemin kendi savundukları tarafının en iyi seçenek olduğuna ikna etmelerini söyleyin. Münazara esnasında sadece birkaç kişinin söz alması durumunda moderatör olarak siz de katılımcıları zorlayacak ya da ilgilerini uyandıracak şeyler söyleyebilirsiniz. Genel olarak münazaraya - katılımcılar seslerini yükseltmeye başlasa da - fazla müdahale etmemeye çalışın. Sürecin çok duygusal bir hale geldiği izlenimine kapılırsanız münazarayı sonlandırın ve katılımcılara agresifleşmelerine ya da sinirlenmelerine yol açan şeyin ne olduğunu sorun.

Katılımcıların münazarayı fazla kibar ve medeni biçimde sürdürmesi durumunda ise moderatör olarak aktif müdahalede bulunmanız ve grupları birbirlerini ikna etmeye

zorlamanız gerekebilir. Hatta aşağıdakiler gibi tahrik edici yorumlarda da bulunabilirsiniz:

- Yok artık, gerçekten böyle mi düşünüyorsun?
- Bu argümanın geçerli bir argüman olduğunu nerden çıkardın?

5 Münazara yönteminin ayırt edici özellikleri üzerine fikir yürütme

10 dakikanın ardından (süre grubun büyüklüğüne göre değişebilir) münazarayı sonlandırın ve gruptan münazara sürecinde gerçekleşenler üzerine fikir yürütmelerini/ yorumlamalarda bulunmalarını isteyin. Münazaranın içeriğinden ziyade esas olarak süreç üzerine düşüncelerine yardımcı olun. Katılımcılara münazara yönteminin ayırt edici özelliklerinin neler olduğunu sorun ve bunları yazı panosu üzerinde listeleyin. Fikir yürütme sürecini teşvik etmek amacıyla münazaranın özellikleri olarak gördüğünüz şeyler üzerine sorular sorun (sorgulama davranışını/ sorgulama sanatını gösteren bir rol model gibi davranın). Yöneltebileceğiniz sorulardan bazıları aşağıda bulabilirsiniz:

- Birbirinizle olan konuşmanızda neler dikkatinizi çekti? Gözlemlediğiniz/ deneyimlediğiniz şeyler nelerdi?
- Katılımcıların duruş ya da ses tonuyla ilgili aklınızda kalan detaylar var mı?
- İki grup arasındaki etkileşimi nasıl betimlerdiniz? Gözlemlediğiniz/ deneyimlediğiniz şeyler nelerdi?
- Birbirinizi net bir biçimde anladığınızı düşünüyor musunuz?
- Münazarayı hangi grup önde götürdü ve sizce neden böyle oldu? (Bir grup sürekli karşı grubun üzerine giderken diğeri sürekli kendini savunmak zorunda kalmış olabilir. Katılımcılarla birlikte bu sürece sebep olan şeyin ne olduğunu bulmaya çalışın.)

Münazaranın özelliklerini listeler ve bunlar üzerine yorumlamalarda bulunurlarken katılımcılardan örnek sunmalarını isteyin (Ne gördünüz ya da deneyimlediniz? Eksik olan neydi?). Ayrıca münazaranın/ tartışmanın bazı durumlarda verimli bir yöntem olabileceğini de belirtin: mesela ahlaki ikileme ilişkin ilk hükümleri/ ifadeleri/ fikirleri hızlı bir biçimde netleştirmek için bu yöntem etkili olabilir.

6 Diyalog yönteminin ayırt edici özelliklerinin açıklanması

Diyalog yönteminin ayırt edici özelliklerini ve bu yönteme uygun tutumları açıklayın (ağırdan alma, konuşmaktansa dinlemeyi tercih etme, hemen hüküm vermeme, sorular sorma; pratik ipuçları bölümüne bakınız). Odağınızı diyalog yöntemi üzerine çevirip bu yöntemin özelliklerini anlatın veya katılımcılara münazara ve diyalog arasındaki farklılıklara ilişkin tabloyu dağıtın (pratik ipuçları bölümüne bakınız).

7 Diyaloğun deneyimlenmesi

Alt gruplara yaklaşık 10 dakika boyunca birbirleriyle tekrar konuşmalarını ancak bu kez diyalog yöntemine uygun bir tutum benimsemelerini söyleyin. Tercihen adım 3'te belirlediğiniz grupları ve her bir grubun savunması gereken görüşü değiştirmeyin. Böyle

bir durum katılımcıları, güç olsa da, tutumlarında değişikliğe gitmek (münazaradan diyaloga geçiş) zorunda bırakacaktır. İsterseniz katılımcılara yeni bir vaka sunup alt gruplara bu vakanın içerdiği ikilemdeki seçenekleri atayın. Yeni bir vaka sunmak katılımcıların diyalog yöntemine geçişini daha kolay kılacaktır.

Genel olarak insanlar konuşmaya yine münazara şeklinde devam etme eğilimi gösterir. Bu nedenle diyalog yaklaşımının gerektirdiği tutumları aklınızda tutarak katılımcılar diyalog esnasında münazara yapmaya başladığında hemen müdahale edin (mesela katılımcıların karşılındakini dinlemeyip onların sözünü kesmesi, onlara yargılayıcı cümlelerle/duruşla/jestlerle saldırması, karşıdakinin ne dediğini daha net bir biçimde anlamak için sorular sormaktansa kendilerini savunmaları gibi durumlarda). Eğer böyle bir şey gerçekleşirse sohbeti durdurun ve katılımcılara aşağıdaki sorulardan bazılarını yönelterek davranışları üzerine fikir yürütmelerine yardımcı olun:

- Şu anda deneyimlediğiniz şey ne?
- Konuşma esnasında neler olduğunu açıklayacak ya da tanımlayacak birisi var mı?
- Üstteki soruya yanıt alındıktan sonra: bunun yerine ne yapabilirsiniz/yapmalısınız?
(Diyalog yönteminin özelliklerine gönderme yaparak)

Bu fikir yürütme sürecinde olabildiğince somut tutum örnekleri sunulmasını isteyin: karşıdakini ikna etmeye çalışıyorsun(uz); konuşmamı bölüyorsun(uz) vs. Benimsenmiş olan münazara tutumu açık bir şekilde ortaya konulduktan sonra tekrar diyaloga devam etmeleri için katılımcılara aşağıdaki soruları sorarak kafalarında somut araçlar oluşmasını sağlayın:

- Karşınızdakini daha iyi anlamanıza yardımcı olabilecek şeyler neler?
- Ne gibi sorular sorabilirsiniz?
- Karşıdakini size soru sormaya yöneltmek için neler yapabilirsiniz?
- Diyalogu geliştirmek için neleri değiştirmemiz gerekir?

8 Diyalog yönteminin ayırt edici özellikleri üzerine fikir yürütme

10 dakikanın ardından diyalogu sonlandırın ve aşağıdaki maddeler üzerine sorular sorarak grupta birlikte münazara ve diyalog yöntemleri arasındaki farklar üzerine fikir yürütün:

- a. Münazara ve diyalog esnasında yaşanan deneyim ve uyanan hisler,
- b. Katılımcıların birbirlerini ne kadar anlayabildikleri,
- c. Grup dinamikleri (kimler konuştu, herkes söz alabildi mi vs.)
- d. Vaka içeriğinin anlaşılması (gerekçeler; menfaatler),
- e. Münazara ve diyaloga ilişkin çıkarılan diğer sonuçlar (örn., yeni bir şey fark etme, yeni bir anlayış kazanma)

Grupla birlikte münazara ve diyalog yöntemleri arasındaki farklar üzerine fikir yürütün. Konuyla ilgili sorabileceğiniz ek sorulara pratik ipuçları kısmından ulaşabilirsiniz. Grupla birlikte gerçekleştirdiğiniz fikir yürütme ve yorumlama sürecine ilişkin olarak yazı panosuna notlar almayı unutmayın.

9 Sonuçlar ve alıştırmadan çıkarılan dersler

Katılımcılardan diyalogun değeri ve grup halinde gerçekleştirilecek fikir yürütme/ yorumlama süreçlerini teşvik etmede nasıl kullanılabilceğı üzerine düşünmelerini isteyin. Araştırmanın hedefleri ile ilgili olarak çıkarılan genel dersler üzerine odaklanın. Bunun için aşağıda örnek olarak verilmiş olan soruları sorabilirsiniz:

➔ Alıştırmanın hedeflerini göz önünde bulundurarak: bu alıştırmadan neler öğrendiniz? Daha spesifik olarak:

- i. Diyalog ve münazara kavramlarının güçlü yanlarına ilişkin farkındalığınız arttı mı?
- ii. Diyalog yönteminin fikir yürütme süreçlerinde bir araç olarak nasıl kullanılacağını ve bu şekilde kullanılmasının nasıl teşvik edileceğini öğrenmeniz açısından bu alıştırmanın faydalı olduğunu düşünüyor musunuz?
- iii. Alıştırmadan çıkardığınız başka dersler var mı?

➔ Bu alıştırmadan çıkardığınız dersler gelecekteki eylemlerinizi nasıl etkileyecek?

➔ Diyalogu teşvik etmek için nelere ihtiyaç duyarsınız?

Notlar

Bu eğitimin içeriğinin hazırlanmasına katkıda bulunanlar:

Margreet Stolper, Giulia Inguaggiato.

İçeriğın geliştirilmesi sürecinde sundukları yapıcı geribildirimler için WP3 üyelerine ve Rea Scepanovic, Marco Consentino, Vasalis Markakis, Armin Schmolmeuller, Ruzica Tokalic, Erika Löffström ve Solveig Cornér'a teşekkür ederiz!

Bu eğitim, N 741782 sayılı hibe sözleşmesi gereğince, Avrupa Birliğı'ne ait H2020 araştırma programı tarafından fonlanan VIRT2UE projesi kapsamında geliştirilmiştir.

Diğer bilgiler

Kim

Nerede

VIRT2UE

Avrupa

**Bu eğitimin içeriğinin hazırlanmasına katkıda bulunanlar: Elçilik yayın ekibi, Giulia Inguaggiato.
Son düzenleme 27 Ekim 2020**

